

Một số hoạt động rèn kỹ năng thuyết trình bằng tiếng Anh cho sinh viên ngành lễ hành Trường đại học Hạ Long

Nguyễn Thị Thu Huyền*

Trường Đại học Hạ Long

Received: 27/03/2023; Accepted: 06/04/2023; Published: 13/05/2023

Abstract: Presentation is considered as one of the most important skills in communication. In this article, I want to emphasize the importance of mastering the structure of a presentation in English for students who major in travelling in Halong university. In addition, I give some principles to help the students practice presentation skill in English independently. As the result, students will be more confident to do their future job in tourism after graduation.

Keywords: Presentation, skill, travelling, practise, structure...

1. Đặt vấn đề

Có thể nói, kỹ năng thuyết trình được coi là “Tám vé vàng” cho một hướng dẫn viên du lịch tương lai. Đặc biệt, kỹ năng thuyết trình bằng tiếng Anh lại càng quan trọng đối với một hướng dẫn viên du lịch quốc tế. Thực tế cho thấy, nhiều sinh viên chuyên ngành lễ hành, hướng dẫn có vốn hiểu biết khá phong phú về lịch sử, địa lý, đất nước và con người Việt Nam nhưng khi được yêu cầu trình bày những thông tin này bằng tiếng Anh thì các em khá rụt rè, e ngại. Do đó, việc rèn kỹ năng thuyết trình bằng tiếng Anh cho sinh viên chuyên ngành lễ hành, hướng dẫn có vốn hiểu biết khá phong phú về lịch sử, địa lý, đất nước và con người Việt Nam nhưng khi được yêu cầu trình bày những thông tin này bằng tiếng Anh thì các em khá rụt rè, e ngại. Do đó, việc rèn kỹ năng thuyết trình bằng tiếng Anh cho sinh viên chuyên ngành lễ hành là một yêu cầu cấp thiết trong bối cảnh hiện nay khi mà du lịch trở thành một trong những mũi nhọn kinh tế của tỉnh Quảng Ninh nhưng đội ngũ hướng dẫn viên giỏi thuyết minh bằng tiếng Anh còn hạn chế cả về số lượng và chất lượng. Chính vì vậy, qua đề tài này, tôi mong muốn tìm ra một số hoạt động giúp sinh viên chuyên ngành lễ hành, trường Đại học Hạ Long rèn luyện và nâng cao khả năng thuyết trình bằng tiếng Anh một cách hiệu quả.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Các khái niệm liên quan

Thuyết trình là trình bày một vấn đề một cách bài bản, hệ thống trước một người, một nhóm người hay nhiều người nhằm cung cấp thông tin, tri thức cần thiết cho đối tượng nghe. Và **kỹ năng thuyết trình** là một trong những kỹ năng giao tiếp cơ bản. Do đó, kỹ năng thuyết trình bên cạnh đặc điểm riêng vẫn mang những đặc điểm chung của kỹ năng giao tiếp. Đó là khả năng

nhận biết nhanh chóng những biểu hiện bên ngoài và đoán biết diễn biến tâm lý bên trong trong quá trình giao tiếp. Đồng thời biết sử dụng phương tiện ngôn ngữ và phi ngôn ngữ, biết cách định hướng để điều chỉnh và điều khiển quá trình giao tiếp đạt được mục đích đã định.

Kỹ năng thuyết trình bằng tiếng Anh là một trong những kỹ năng cần thiết trong xã hội hiện đại, ngày nay ngoài việc thuyết trình bằng tiếng Việt trước đám đông thì cũng không ít người cần kỹ năng thuyết trình bằng tiếng Anh trong những bối cảnh cụ thể. Việc thuyết trình tiếng Việt sao cho hay và ấn tượng đã là rất khó tuy nhiên kỹ năng thuyết trình tiếng Anh chuyên nghiệp lại còn khó hơn. Kỹ năng thuyết trình bằng tiếng Anh cần khả năng sử dụng tiếng Anh trôi chảy, linh hoạt tạo sự ấn tượng, lôi cuốn sự chú ý của người nghe vào bài thuyết trình của mình.

2.2. Một số hoạt động rèn kỹ năng thuyết trình bằng tiếng Anh

Dù thuyết trình bằng tiếng Việt hay tiếng Anh thì mỗi thuyết trình viên cần nắm vững năm nguyên tắc vàng giúp cải thiện kỹ năng nói một cách hiệu quả nhất. Trước khi áp dụng những biện pháp cụ thể giúp sinh viên (SV) rèn kỹ năng thuyết trình bằng tiếng Anh, giáo viên (GV) cần đưa ra các nguyên tắc đó để các em hiểu rõ, nắm vững và luôn luôn ghi nhớ mỗi khi chuẩn bị một bài thuyết trình nào đó. Đó là các nguyên tắc:

- Một là, hiểu rõ đối tượng nghe (chủ tọa): họ là ai, họ trông chờ gì ở bài trình bày của ta, họ hiểu biết đến mức nào vấn đề mà ta trình bày? Nếu những phân tích mang đến cho ta những câu trả lời xác thực thì ta sẽ chủ động và yên tâm hơn nhiều khi trình bày. Đối với cử tọa ta mới gặp lần đầu thì cần tìm ra cách để nắm được những thông tin trên, ví dụ có thể đặt vài câu hỏi

ngắn gọn mang tính giao lưu vừa gây thiện cảm vừa nắm được thông tin cần thiết.

- Hai là, chuẩn bị bài nói: Phải chuẩn bị hết sức kỹ lưỡng và cẩn thận ở cả kỹ năng thuyết trình và nội dung bài thuyết trình vì đây là điều kiện tiên quyết cho bất kỳ bài thuyết trình thành công nào. Sự chuẩn bị kỹ lưỡng và có kế hoạch sẽ khiến bạn hoàn toàn tự tin và khán giả của bạn cũng sẽ cảm nhận được sự tự tin đó của bạn. Điều này sẽ giúp bạn có thể kiểm soát được những điều bạn thuyết trình. Với điều này, bạn sẽ là người diễn viên chính và các khán giả của bạn sẽ luôn lắng nghe một cách chăm chú và tích cực vì bài thuyết trình của bạn đem lại những thông tin mà họ cần. Tuy chúng ta sẽ trình bày bằng lời nhưng vẫn phải chuẩn bị bài nói với đầy đủ 3 phần mở bài, thân bài và kết luận. Phần mở đầu phải xác định rõ mục tiêu của bài trình bày, mô tả tầm quan trọng của chủ đề dành cho cử tọa và điểm trước những nội dung chính sẽ trình bày. Phần thân bài phải bao gồm những dẫn ý mạch lạc về những điểm chính, các luận cứ liên quan và các tư liệu hỗ trợ phong phú nhằm duy trì sự quan tâm của cử tọa. Phần kết luận phải nhấn mạnh những điểm chính và kết thúc. Một trong các cách làm điều này là tóm tắt lại những gì đã trình bày. Tuy nhiên việc tóm tắt không lôi kéo sự chú ý của cử tọa bằng cách nhấn mạnh những hệ quả của những gì cử tọa đã nghe. Nên chú trọng vào các lợi ích mà cử tọa sẽ áp dụng từ kinh nghiệm này. Những công cụ hỗ trợ như powerpoint, webpage,... nên được sử dụng.

- Ba là, trình bày bài nói: phải trình bày bằng lời chứ không phải đọc bài chuẩn bị sẵn dù bài chuẩn bị đã viết rất công phu. Khi trình bày, ta chỉ liếc qua những ý chính được ghi lại trên các phương tiện hỗ trợ. Chú ý rằng những hình ảnh, biểu đồ minh họa hấp dẫn có sức thu hút rất mạnh. Người thuyết trình phải vận dụng kiến thức của mình để diễn đạt từng ý của bài trình bày. Bên cạnh đó, cách diễn đạt kết hợp ngôn ngữ cơ thể hợp lý (body language - chuyển động của cơ thể, chân tay, gương mặt,...) sẽ mang lại hiệu quả cao.

- Bốn là, tiếp xúc với người nghe: Tiếp xúc bằng mắt với tất cả những người nghe, đặt câu hỏi và mời những người năng động nhất cùng tham gia, tìm cách đưa mọi người vào cuộc là cách tốt nhất đạt đến mục tiêu của bài trình bày.

- Năm là, tự rút ra những kinh nghiệm cho mình sau mỗi lần trình bày: Mỗi lần tiếp xúc với những cử tọa khác nhau luôn nảy sinh những vấn đề khác nhau mà ta cần đúc kết lại thành kinh nghiệm. Việc làm này tích lũy, làm giàu dần cho kỹ năng diễn đạt của chúng

ta và ở đỉnh cao, ta sẽ được cộng đồng ngưỡng mộ như một nhà hùng biện.

2.3. Thực hành thuyết trình theo nhóm

- Để khắc phục tình trạng thiếu tự tin, lo sợ khi phải nói trước đám đông của sinh viên, tôi tổ chức lớp học hành các nhóm cố định và yêu cầu các em thuyết trình theo nhóm. Khi đứng trước cả lớp và thuyết trình cùng với những người trong nhóm của mình, sinh viên tin hơn rất nhiều với tâm lý “đã có người hỗ trợ” – nếu như quên chỗ nào đó thì sẽ có người nhắc hay trình bày giúp phần đó.

- Một lợi ích nữa của việc thuyết trình nhóm là sinh viên khá có thể giúp sinh viên yếu hơn. Việc phân nhóm được thực hiện ngay từ khi bắt đầu môn học. Đối với mỗi bài học, tôi đưa ra các chủ đề liên quan và đề nghị các nhóm xung phong đăng ký thuyết trình. Như vậy, sinh viên sẽ không cảm thấy bị ép buộc. Ngược lại, các em sẽ phải cố gắng chuẩn bị tốt cho phần thuyết trình của nhóm mình, bởi đó là lựa chọn của chính các em. Khi luyện tập thuyết trình trong nhóm trước khi thuyết trình trước giáo viên và cả lớp, các thành viên trong nhóm kiểm tra chéo lẫn nhau, giúp đỡ nhau sửa lỗi từ vựng, phát âm, ngữ pháp, nội dung ... Việc luyện tập thuyết trình trong nhóm nhiều lần trước khi thuyết trình trước lớp khiến sinh viên tự tin, nói trôi chảy hơn rất nhiều. Các em không chỉ cố gắng hoàn thành tốt phần thuyết trình của mình để giành lấy điểm cao mà còn e ngại nếu mình làm không tốt sẽ ảnh hưởng đến các bạn khác trong nhóm. Và để việc thuyết trình nhóm được hiệu quả, tôi đưa ra những nguyên tắc và yêu cầu các nhóm tuân thủ triệt để trong những lần chuẩn bị thuyết trình và thuyết trình của nhóm mình. Đó là những nguyên tắc sau đây:

2.3.1 Mọi người đều nói

Nguyên tắc vàng là từng thành viên trong nhóm đều cần phải nói. Nếu không họ sẽ trông có vẻ thụ động và không quan trọng, điều sẽ tạo nên ấn tượng xấu. Nếu như một thành viên nào đó trong nhóm không nói, bản thân người đó sẽ không có điểm và cả nhóm sẽ bị trừ điểm. Do vậy, mỗi thành viên trong nhóm đều phải cố gắng thuyết trình phần của mình để giành điểm cho bản thân cũng như không làm ảnh hưởng đến thành tích chung của nhóm.

2.3.2. Phân công slides

Cách tốt nhất để các thành viên đều tham gia là phân công slides mà mỗi người sẽ chịu trách nhiệm, giúp họ chuẩn bị và tập luyện, kết nối giới thiệu mỗi người thành một câu chuyện chung. Nếu như các slides không được phân công cụ thể cho từng người trong nhóm sẽ dẫn đến tình trạng nhầm lẫn slides giữa

các thành viên trong nhóm, có slides chưa được thuyết trình và có slides sẽ bị trùng lặp. Như vậy, việc phân công slides sẽ giúp các thành viên trong nhóm chủ động phần thuyết trình của cá nhân mình và chuẩn bị phần đó một cách tốt nhất.

2.3.3. Phân phối câu hỏi

Điều khó nhất khi kết thúc việc thuyết trình nhóm là việc làm cách nào biết ai sẽ trả lời khi có câu hỏi để tránh tình trạng có nhiều hơn một người cùng lên tiếng trả lời một câu hỏi nào đó. Tôi luôn khuyên sinh viên phân phối đều câu hỏi và nhóm trưởng không nên cố gắng tự trả lời mọi câu hỏi. Mọi thành viên trong nhóm thuyết trình đều phải lắng nghe câu hỏi từ phía khán giả và nhóm trưởng sẽ là người quyết định xem câu hỏi đó liên quan đến phần trình bày của thành viên nào và chủ động giới thiệu người đó trả lời câu hỏi. Như vậy, việc trả lời câu hỏi, giải đáp thắc mắc và phản hồi nhận xét của người nghe sẽ được phân phối hợp lý giữa các thành viên trong nhóm, tránh tình trạng “át lời” lẫn nhau giữa các thành viên trong nhóm.

2.3.4. Luyện tập kỹ năng thuyết trình độc lập

Khi sinh viên đã nắm vững cấu trúc của một bài thuyết trình, biết cách lập cấu trúc cho bài thuyết trình và tự tin khi thuyết trình nhóm, tôi chuyển sang rèn cho sinh viên thuyết trình cá nhân. Với bất cứ tuyến, điểm du lịch nào trong chương trình chi tiết học phần, bằng nhiều hoạt động khác nhau tôi cung cấp từ vựng, ôn lại cấu trúc cần thiết cho sinh viên trước khi yêu cầu các em chuẩn bị thuyết trình. Cũng tương tự như khi thuyết trình nhóm, đối với phần thuyết trình cá nhân tôi cũng yêu cầu sinh viên lập dàn ý chi tiết, tự luyện tập nhiều lần sao cho phần thuyết trình của mình thật sự trôi chảy trước khi thuyết trình trước lớp. Vì đã được thuyết trình theo nhóm nên khi thuyết trình một mình trước lớp, sinh viên không còn rụt rè, e ngại mà đã trở nên tự tin hơn rất nhiều so với giai đoạn trước.

Kết quả đạt được.

- Việc lập dàn ý chi tiết cho mỗi bài thuyết trình và quá trình thực hành thuyết trình nhóm đã giúp sinh viên tự tin hơn rất nhiều trước mỗi nhiệm vụ thuyết trình nào đó và từng bước nâng cao kỹ năng thuyết trình cho sinh viên. 100% sinh viên lớp Đại học Lữ hành K6 nắm được cấu trúc cơ bản của một bài thuyết trình và những mẫu câu, cấu trúc tương ứng dùng cho các phần khác nhau trong bài thuyết trình. Nhờ vậy, khả năng thuyết trình nhóm của sinh viên đã tiến bộ rõ rệt.

- Khi sinh viên đã tương đối tự tin khi thuyết trình nhóm, giáo viên bắt đầu cho các em tách nhóm và làm việc độc lập. Lần đầu tiên tách nhóm và thuyết

trình độc lập, một số sinh viên tỏ ra kém tự tin hơn khi đứng cùng cả mình. Tuy nhiên, đến lần thứ 2, hầu hết các em đã có những tiến bộ đáng kể. Tuy nhiên một số em chưa thể hiện sự tiến bộ rõ rệt và cần thời gian luyện tập nhiều hơn để nâng cao kỹ năng thuyết trình về tuyến, điểm du lịch bằng tiếng Anh.

- Để đạt hiệu quả cao trong việc rèn luyện kỹ năng thuyết trình giáo viên nên;

+ Phân nhóm bao gồm sinh viên khá và sinh viên yếu, kém để các em có thể hỗ trợ, giúp đỡ lẫn nhau trong học tập đến hết học kỳ đó.

+ Mỗi buổi học có từ 1-2 nhóm thuyết trình, sau khi các nhóm kết thúc phần thuyết trình của mình, giảng viên cần nhận xét, sửa lỗi một cách kỹ lưỡng để bản thân thành viên nhóm đó cũng như các nhóm thuyết trình sau không mắc những lỗi tương tự trong những phần thuyết trình tiếp theo.

+ Luôn yêu cầu sinh viên tuân thủ cấu trúc chặt chẽ của bài thuyết trình đồng thời khuyến khích các em tìm ý tưởng, tạo ấn tượng cho bài nói theo cách riêng của mỗi cá nhân.

3. Kết luận

- Ba hoạt động tôi áp dụng trong quá trình rèn kỹ năng thuyết trình cho sinh viên đó là: Lập dàn ý cho các nội dung thuyết trình, Luyện tập thuyết trình nhóm và Luyện tập thuyết trình độc lập. Qua việc áp dụng các hoạt động này trong suốt học phần tiếng Anh du lịch, tôi nhận thấy hầu hết sinh viên các lớp Đại học Lữ hành K6 nắm được cấu trúc bài thuyết trình. Các em có thể tự lập dàn ý cho bài thuyết trình của mình về một tuyến, điểm nào đó, có thể lựa chọn cấu trúc, mẫu câu phù hợp với mỗi phần trong bài nói và có thể trình bày thành công bài nói của mình. Tuy nhiên vẫn còn một số sinh viên chưa thật sự chú tiến bộ trong môn tiếng Anh nói chung và kỹ năng thuyết trình nói riêng, những đối tượng này cần nhiều thời gian hơn để rèn luyện, trau dồi kiến thức.

Tài liệu tham khảo

1. Erica Williams, *Presentations in English*, MacMilan, 2006
2. Marion Grussendorf, *English for presentation*, Oxford, 2007
3. Dương Thị Liễu, *Kỹ năng thuyết trình*, NXB Đại học Kinh tế quốc dân, 2011.
4. <http://khoa hoc.academy.vn/tai-lieu-hoc-ky-nang-thuyet-trinh-bang-tieng-anh/>
5. <http://gockynang.com/ky-nang-thuyet-trinh-bang-tieng-anh-chuyen-nghep.html>